

UNGE PÅ ARBEJDSMARKEDET RESSOURCESTÆRKE OG/ELLER SÅRBARE

**TEKSAM ÅRSDAG
3. OKTOBER 2023**

**METTE LYKKE NIELSEN, PH.D.. LEKTOR
Center for Ungdomsforskning, Institut for Kultur og Læring,
Aalborg Universitet**

Unge trives dårligere i arbejdet

- Mentale helbredsproblemer blandt erhvervsaktive unge er **steget markant** fra 2013
- 43,7 % af erhvervsaktive unge under 34 år rapporterer om **søvnbesvær** (Rosenkilde m.fl., 2023).
- 39,8 % af erhvervsaktive under 35 år rapporterer en høj score på **stressskalaen** (Rosenkilde m.fl., 2023).
- Unge, især kvinder, er signifikant mere udsat for **seksuel chikane** end andre aldersgrupper (Dyreborg et al. 2018)
- Unge har **mindre indflydelse og færre beføjelser** i arbejdet end deres ældre kollegaer (Dyreborg et al. 2018)

Kilder: Rosenkilde m.fl. (2023). Udvikling i forekomsten af mental sundhed blandt erhvervsaktive unge i Danmark. SDU/Velliv Foreningen.

Dyreborg et al. (2018). Unges arbejdsmiljø og helbred, Rapport til Arbejdsmiljørådet. København: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).

Generation Z vender præstationskulturen ryggen

En god løn, et stort ansvar, jobsikkerhed og en progressiv karriereudvikling er ikke nødvendigvis den gulerod for de yngste på arbejdsmarkedet, som man skulle tro. Hvad er så vigtigst for de 19-27-årige? Det er ledere, som prioriterer trivsel.

**EN SAMLET GENERATION MED SAMME FORVENTNINGER TIL ARBEJDSLIVET?
- NEJ**

Unge (18-30 år) er en sammensat gruppe, med forskellige **forventninger** til arbejdslivet

Unge (18-30 år) en differentieret gruppe

Forskellige forventninger

- 1. Faglærte/færdiguddannede:** Ofte i fuldtidsjobs, dagarbejde. Kan have ledelsesansvar. Identitetsmæssigt investeret i arbejdet.
- 2. Elever/lærlinge/studerende:** Unge der arbejder i forbindelse med en uddannelse som elev/lærling/studerende. Tilvalg af faget/arbejdet. I gang med en læreproces på arbejdspladsen.
- 3. Studerende i arbejde:** Arbejder ofte udenfor normal arbejdstid, i fleksible/midlertidige/deltids jobs. Kort tidshorisont i arbejdet Ofte under 18 år.
- 4. Sabbatår ungarbejdere:** Unge der arbejder fuld tid imellem uddannelser. Kan have en kort tidshorisont i relation til arbejdet.
- 5. Unge frafaldet uddannelse:** Arbejder ofte i ufaglærte jobs i mange år frem.

Samfundsmæssige vilkår som 19-27 årige er vokset op under

- Uddannelses- og beskæftigelsesreformer: Fokus på hurtigere udd. gennemførelse og faglige præstationer: ‘Generation Præstation’
- Klimakrise: Prioritering af bæredygtighed
- Pandemi: Perioder med isolation og brud
- Stigende mistro: Prioritering af mental trivsel

Kilder:

DUF, Dansk Ungdoms Fællesråd (2022). Demokratianalysen 2022: Ungdommens holdninger til og handlinger i demokratiet. Deloitte. (2020). The Deloitte Global Millennial Survey 2020: Millennials and Gen Zs hold the key to creating a ‘better normal’.

Det startede faktisk med,
at det gik super god
Så havde jeg en chef
Som ikke troede på mig
Elever som var ældre end mig.

Hvis der var nogen fejl
Så var det mig.
Jeg tænkte;
'Shit, det hele falder fra hinanden'.
Og så fik jeg en depression

Det er sgu også lidt tungt som 17årig,
Som den nederste i hierarkiet
at sige;
*'Hey, jeg har det altså
megaskidt'*.

Det var en kæmpe sejr
At komme tilbage
Og sige
'Det fucking lykkes,'
'Jeg er faktisk noget'

Jeg fik en kundekreds
Fed dynamik
En anerkendt salon
Den største og flotteste i byen
Det var liv og glade dagen

Det var en tid,
Hvor jeg har skullet være voksen ...
Alle mine venner; 5 ugers sommerferie
De var på stranden
Jeg arbejdede lørdag, tre ugers ferie.

Ondt i fødderne; nedsunken forfod
'Shit jeg har ondt i nakken- og i ryggen'.
Vandallergi, og kemi
Hvad fanden snakker man om
Med en på 50?

Det var rigtig
Rigtig hårdt
At så skulle sige farvel
Til idéen om
At være frisør.

Forventning nr. 1: At lykkes

Man vil bare så gerne lykkes. Og det er hårdt at være ny. Det er hårdt at starte på noget nyt. Det er svært, den der definition af, hvad der er hårdt. Altså, hvor hårdt må noget være, før det er for hårdt? At lære den grænse at kende. Altså, det der med, at man har ikke lyst til at fejle eller være et nederlag. Alle andre lykkes jo. Så hvorfor lykkes jeg ikke?

Lise, 26 år, akademiker i første job

Arbejde, identitet, selvrealisering

- **Work as primary arena for identity construction and self-realization** among young people
- A promise of self-realization through work (**Post-Fordism**). Work itself contains a promise to be a source of meaning, satisfaction and **self-realization**

Kilde: Farrugia, David. "Young People, Work and Society: New Terrain." Youth, Work and the Post-Fordist Self. Bristol University Press, 2021. 1-24.

At retfærdiggøre sin eksistens gennem arbejdet

”Det er meget det her med: Er du lykkedes som menneske? [...] Det her med at kunne arbejde og være noget værd, eller sådan at ku’ levere noget, som ligesom retfærdiggør din eksistens på en eller anden måde”.

Lillian 29 år, akademiker i første job

Passioneret i arbejdet

”Jeg elskede det, jeg lavede. Altså, jeg var helt besat af det mad, jeg lavede. Der var et eller andet kick over det der med, at når man laver mad til gæster, og man kan bare mærke [...], at det smager godt. Altså, det gav bare sådan et eller andet kick, inde i mig, som var sådan helt, helt vildt.”

-Kok i første job, 22 år, sygemeldt med stress

”Jeg lever og ånder det. Og det tror jeg også, at man skal, hvis man skal være glad i den branche”.

-Kok, 30 år, perioder med stress

‘Jeg kan ikke mærke det på dig’

På et tidspunkt, hvor jeg lavede et eller andet galt, og så sagde han [chefen] til mig; *‘vil du det her? Vil du virkelig det her? Jeg kan simpelthen ikke mærke på dig, at du gerne vil det’*. Øhh... det er noget, **som der bliver ved med at sidde i mig**, Fordi, altså (pause). Ja. Og det var, det var bare sådan en... en hård én at få på det tidspunkt; om jeg vil det her. Fordi der var ikke andet, jeg prøvede på det tidspunkt. Det var at prøve at vise ham... så godt jeg nu kunne at gøre mit bedste hele tiden, og yde det bedste over for ham hele tiden. [...] Det var hårdt... at få sådan en... igen.

Nyansat faglært kok, 22 år

- **FORVENTNING OM MENINGSFULDHED, PASSION, OPLEVELSE AF AT LYKKES; SELVREALISERING**
- **FØRSTE JOB UDGØR ET VIGTIGT PEJLEMÆRKE FOR UNGE PÅ VEJ IND I VOKSENLIVET.**
- **FØRSTE 'RIGTIGE JOB' ER IDENTITETSBEREENDE: DET HAR BETYDNING FOR HVORDAN UNGE FORSTÅR SIG SELV OG DERES FREMTIDIGE ARBEJDSLIV**
- **DE MØDER ET ARBEJDSMARKED HVOR VILKÅRENE FOR DET IKKE ALTID ER OPTIMALE**
- **MANGE BRANCHER MED STOR ARBEJDSBELASTNING, HØJT TEMPO OG STOR INTENSITET, OG MIDLERTIDIGE ANSÆTTELSE OG ANSÆTTELSESUSIKKERHED**

Ina 27 år, journalist

Det var syret og skræmmende,

pludselig at være ansat,

Og jeg tænkte;

'altså, jeg aner jo ikke,

hvad fanden det er jeg laver'

Det der med at få en hverdag,

hvor man er sikker i det man gør,

Og tager styring over det

Det tager noget tid.

Hvis kritikken er møntet på mig som person,

så kan jeg godt få ondt i maven.

Føle mig dum og dårlig, og være sådan

'Fuck... Lort'.

En følelse af,

at man er dum eller... en dårlig journalist.

Men: *'Du skulle have spurgt ind til det',*

eller *'formulereret det sådan',*

Det synes jeg er helt fint.

Bare lige sådan en;

'tak fordi I gjorde sådan' og 'det her var godt'

Og 'god weekend'

I en uge

hvor vi ikke har kunne se hinanden,

så hjælper det at høre,

hvad de andre har bøvlet med.

Social støtte: Behov for sparring

Det er vigtigt for mig og ha' nogle kollegaer, jeg kan spare med både socialt, men også fagligt. Og.. Det havde jeg ikke i X. Overhoved. Den nærmeste sparringspartner, jeg havde, det var min leder og han var ikke til rådighed.

Nyansat akademiker

Sådan skal man ikke gøre

”Jeg blev bare sat ned foran en computer og så overtog jeg, jeg ved ikke hvor mange evalueringer fra en kollega, der var gået på barsel. Så var det jo bare med at gå i gang... Ja... Så det var helt øhh, ja.”

Nyuddannet, nyansat konsulent

Unge ønsker til arbejdslivet:

- Fleksible rammer, og indflydelse og kontrol over arbejdet
- Tid og plads til at være uerfaren
- Professionel introduktion og oplæring til arbejdet
- At høre til- og være respekteret i et fællesskab
- Vilkår og arbejdsmiljø der giver den enkelte optimale muligheder for at præstere og trives.
- Klarhed i forventningerne af, hvordan og hvornår arbejdet er udført tilfredsstillende.
- Løbende støtte og feedback fra kollegaer eller ledere
- At kunne bruge sine kompetencer
- Arbejde fri for krænkelser og utryghed.

Pointer

- Unge på arbejdsmarkedet er en meget sammensat gruppe
- Arbejdet er helt afgørende for mange unges selvforståelse og identitet
- Derfor ofte meget sårbart, når arbejdslivet ikke er en succes.
- Ikke at lykkes med en arbejdsopgave eller arbejdslivet kan opleves som truende for selvforståelsen som et 'værdifuldt menneske'.
- Den bedste måde at tiltrække unge på, er at have et godt arbejdsmiljø og et godt kollegialt fællesskab, som unge kan indgå i.
- At skabe de bedste vilkår til at præstere: God introduktion og oplæring, klare forventninger og rammer, konstruktiv feedback.

TAK TIL VELLIV FORENINGEN OG ARBEJDSMILJØFORSKNINGSFONDEN FOR AT STØTTE VORES FORSKNING

HØR PODCASTSERIEN 'UNGDOMSFORSKNING' OM UNGES MISTRIVSEL I STARTEN AF ARBEJDSLIVET H

[HTTPS://UNGDOMSFORSKNING.BUZZSPROUT.COM/](https://ungdomsforskning.buzzsprout.com/)

- OPEN ACCESS ARTICLE:

NIELSEN, M. L. ET AL.: 'A TOXIC COMBINATION': PRÆSTATION, MIDLERTIDIGHED OG KAMPEN FOR SUK
STARTEN AF ARBEJDSLIVET. NORDISK TIDSSKRIFT FOR UNGDOMSFORSKNING, ÅRG.3, NR. 2, S. 190-200